

De får inte stanna kvar i Lappland – därför bygger de kåtor i Stockholm.

Artikel ur Aftonbladet fredagen den 28 april 1967 av Roland Johnsson

Har ni sett en äkta ackja med förspänd ren skymta förbi i en rasande fart i en backe i huddingeskogarna? Eller hört samejojk förklinga mellan träden? Sett renar ströva fritt omkring och skymtat en mystisk kåta vid en trolsk liten sjö?

Ni har rätt. Sveriges sydligaste sameby håller på att byggas upp bara två mil söder om Stockholms centrum.

Det ligger så till, att föreningen Same Siita, som bildades i Stockholm redan 1947, har fått arrendera ett område av Stockholms stad några km söder om stadens raststuga, Paradiset. Nu har man fått byggnadsplanen godkänd av Huddinge kommun.

Det finns ca 360 samer i mälardalsområdet, som av olika skäl drivits söderut för omplantering i industrialiserad miljö. Många med ett stort behov av att tidvis kunna få leva sitt traditionsrika sameliv. Den nya samebyn blir därför länken mellan lappländsk kultur och mellansvensk modernitet.

Eldsjäl

Eldsjälen inom föreningen är dess ordf, Aslak Partapouli, själv renägare en gång i tiden. Han hittade rena drömområdet för samebyn alldeles utanför huvudstaden.

Här finns rena lapplandsnaturen, Tornberget med sina 111 m över havet. Hjortronmossar, lavar, skohölundar – hö som man stoppar i skorna – och en sjö som man ännu så länge kallar Njallajoure. Döps förmodligen om till Kåtasjön.

Och det går inte att köra bil till lägret. Sjön disponerar föreningen själv och fisk har inplanterats. Och först som sist skall sägas: Det här är inget Skansen eller något turistnöje med tjo och tjim. Hela uppläggningsen andas kultur och religion. Endast för samer.

Klar 1970

Byn, som beräknas vara helt klar 1970, kommer att kosta ca 160 000 kr. Förutom massor av frivilligt arbete. Anslag får man från skilda håll. Offerviljan är stor bland samerna. Hr Partapouli har själv satsat 10 000 kr.

Skog har man fått köpa billigt av Stockholms stad och Domänverket. Och ett litet sågverk, drivet av bensinmotor, står mitt i området. Det arbetas hårt på kvällar och över veckosluten. Allt tillverkas stabilt för att kunna stoppa flera hundra år framåt.

Något så modernt som telefon har fått inrymmas i den för dessa sydländska nejder så unika samemiljön. Den har visat sig vara bra i ett speciellt sammanhang. Samebyn har redan fått tjänstgöra som räddningsstation för nästan ihjälfrusna orienterare och gamla damer som gått vilse.

På gång

Följande anordningar har redan påbörjats:

- En stor kyrkkåta som invigs i höst och som kommer att kosta ca 18 000 kr. Ligger vid kyrkviken dit de närboende "vanliga" innevånarna så småningom kan få vara med om riktiga samekyrkhelger en gång om året.
- En samlingsstuga där man skall pyssla med äkta sameslöjd och samekultur i övrigt. Kostnad ca 27 000 kr.
- En visthusbod som är vinterbonad så att man kan bo där året runt om man vill

- En byakåta, kostnad nära 7 000 kr, är snart klar. Byggd av grova björkstockar som skall täckas med glasfiber och näver. Grund av stenar med golvet täckt av ris. Öppen eldstad med knepig ventilationsanordning i golvet.
- En djupbrunn, 60 m, har borrats.

Mer kommer

Nästa år kommer flera nya anläggningar, fasta kåtor, timrade bodar och självtillverkade båtar. Näre det hela är helt klart finns här också sådant som Gamme = renvaktarstuga, Njalla= bod på stolpar och Sjuenger=klykstångsställning.

Föreningen tänket anhålla hos berörda myndigheter om att få hela området och Tornberget förklarad som naturskyddsområde.

En som redan hittar Samestigen från Paradiset till samebyn är biskop Helge Ljungberg. Han har varit där och förrättat flera samedop. Så småningom ska riktiga samebröllop firas här ute i lägret.

I två vintrar har intressanta renexperiment prövats i huddingeskogarna. Ett 30-tal renar har transporterats dit från Lappland och fått ströva fritt. Det har gått mycket bra och renarna har blivit feta och frodiga.

Vildrenar

Varför skulle man inte kunna tänka sig vildrenar i mellersta och södra Sverigge, frågar föreningen. Och hänvisar till de 600 000 vildrenar som finns i Ryssland på samma sydliga breddgrader.

Aslak Partapouli och co håller dessutom på att bygga upp ett förnämligt samebibliotek, inrymt i Huddinge bibliotek. Här skall man försöka samla hela världens samelitteratur. En mångfald renutredningar inryms också.

Vi efterlyser nu kompositörer till visor av jojkkaraktär, texterna finns redan, säger hr Partapouli.